

Men kan niet voorschrijven hoe in elk speciaal geval moet worden gehandeld.

Juist omdat er geen proces-verbaal in bovenbedoelden zin wordt opgesteld, kunnen de Commissieleden vaak het meeste licht ontsluiten in een zaak, kunnen zij soms op meerdere vergaderingen niet worden gemist.

Er is geen recht, dat zoo specialiseert als het kerkrecht.

Door het ook maar voor een deel afhankelijk te stellen van zeker natuurlijk recht, zou het zijn karakter inboeten en dit zou de kerk geen voordeel brengen.

Gaat men den weg van het wereldlijke recht op, dan ondermijnt men de basis van de broederlijke liefde.

En dan moet de kerk wegwijnen.

— Ten spoedigste.

In een onzer kerkelijke bladen wordt een polemiek tegen ons gevoerd om wat we schreven over den tijd van samenkomst der a.s. Generale Synode onder het opschrift: „Haastige spoed...“

Klaarblijkelijk vergeet het blad, dat de aandrang op spoed niet van „De Reformatie“ is uitgegaan.

De hoogerleeren spraken reeds in hun advies van een „ten spoedigste een vervroegde Generale Synode te doen bijeenkomen“.

De classis Amsterdam en de Particuliere Synode van Noord-Holland namen dit „ten spoedigste“ over. Het is dus allesbehalve een uitvinding van „De Reformatie“.

Wij deden niet anders dan voorrekenen, hoe spoedig het kon.

Daarvoor hadden we stellig onze reden.

Van de vier nationale zonden der Nederlanders: drinken, vloeken, spekulieren en uitstellen is de laatste wel de meest nationale.

Want gelukkig zijn er tal van landgenooten, die zich aan de eerste drie niet schuldig maken.

Maar die de laatste niet bedrijven zijn met een laantaarn te zoeken.

Niet alleen in den tijd, toen de Jan-Salie-geest hier den schepter zwaaid, maar ook toen het onze vaders waarlijk niet aan energie mangelde, hebben de prins van Oranje, heeft een De Ruyter onder deze nationale zonde gezucht.

Ook op kerkelijk gebied is men er niet vrij van.

En nu behoeven wij er elkander geen verwijt van te maken. Want wij hebben er allen een klap van beet.

Toch ontleent dit ons niet het recht te verzoeken: ga nu niet op de oude manier uitstellen.

Wij deden dit niet alleen in dit geval, maar nog in tal van andere.

Men lette slechts op onze artikelenreeks: „Mag met een verbeterde bijbelvertaling langer gedraald?“

Op kerkelijk gebied wrekt deze zonde zich vaak het geduchtst.

Vandaar, dat we een rekening indienden.

En dat men daar een houdbaar argument tegenover stelde, zal denkelijk bedoeld blad niet willen bevestigen.

Wel speelt het art. 50 der Kerkenorde tegen ons uit.

Maar het vergeet al weer te melden, dat wij, vóór nog de kerk van Assen met haar bezwaar kwam, den raad gaven om, ofschoon we een uitzonderingsmaatregel kerkrechtelijk geoorloofd achtten, tevens den weg van art. 50 in te slaan.

Voorzover ons bekend is, sprak „De Reformatie“ zich zelfs het eerst in dien zin uit.

En zoodra Assen haar bezwaar publiceerde, hebben we niet verder op het volgen van dien exceptionele weg aangedrongen.

Ook de redeneering van het blad: als die zaak „alleen den persoon van Dr. Geelkerken raakt“, „laat die maar wat wachten“, kan kwalijk als een argument gelden.

Voor eerst geeft het blad ons gevoelen niet heel korrekt weer. Wij beweerden niet, dat zij „alleen“ en ook niet, dat zij den persoon (gecursiveerd: dus in tegenstelling met iets anders b.v. met zijn uitlatingen) raakt. Maar vervolgens kan het toch moeilijk ontkend, dat deze kwestie zich beweegt om een persoon.

En nu ga men maar na, welke kwesties, die aan een persoon waren verbonden, op Generale Synodes zijn behandeld (wij noemen liever geen namen) en over hoe vele daarvan alle kerken tevoren tot in finesses waren ingelicht.

Daarboven: als een persoon kan wachten, dan kan ook een kerk, een classis, een Particuliere Synode wachten.

’t Zit ’m niet in den persoon, noch in een kerk, maar in den ernst van het geval.

En dan kan een geval, dat zich met een persoon voordoet, veel ernstiger zijn, dan een, dat b.v. een classis raakt.

Dat hangt van de omstandigheden af.

Wil men ons bestrijden... ons best.

Doch laat men dan deugdelijker notitie nemen van wat we schreven of het althans objectiever weergeven. Inmiddels is dit maar een voorbijgaande kwestie.

Het is niet alleen dit blad, dat in de richting van uitstel werkt.

Er zijn ook andere.

Zoo kon men lezen, dat de Synode in de eerste helft van December wel niet zal kunnen samenkomen, dat de tweede helft dier maand er zich niet voor leent, dat zij wel verschoven moet worden tot de tweede helft van Januari en dat het zelfs de vraag is „of de eerste helft van Februari niet het geschikst ware te verkiezen“.

Nu gevoelen we zeer goed, dat, zoo de Synode niet

tegen de eerste helft van December kan worden saamgeroepen, uitstel tot de laatste helft van Januari wel geraden zal zijn.

Onze predikanten-afgevaardigden, die het gedurende den „Tiendaagschen Veldtocht“ toch al zoo druk hebben, in die dagen nog zwaarder te belasten, zouden we niet durven bepleiten.

En dat hun dadelijk na die zware weken niet de inspanning van een Synode mag worden opgelegd, wij voelen dat evenzeer mee.

Maar om nu te vragen of Februari niet geschikter ware, is toch zeker niet in overeenstemming met het verzoek „ten spoedigste“.

Dat houdt immers niet in: wanneer het eens goed gelegen komt.

Want een tusschentijdsche Synode komt maar zelden gelegen.

Maar het wil zeggen: zoo spoedig het kan.

En daarvoor zal men zich wel opofferingen moeten getroosten.

Men denke zich goed in, welke gevolgen uitstel kan hebben.

Die zouden wel eens ernstiger kunnen zijn dan men meent.

Wanneer we daarop niet even de aandacht vestigden, zouden we onzen plicht verzaken.

Doch de volle verantwoordelijkheid worde gedragen door hen, die in dit stadium hebben te handelen.

— Vervroegd of buitengewoon.

De hoogerleeren spraken in hun advies van een „vervroegde“ Synode.

Wij hebben dat, gelijk men in ons blad lezen kan, zoo opgevat, dat op die vervroegde Synode alleen de kwestie-Geelkerken zou worden behandeld en dat voor den overigen arbeid de zittingen zouden worden verdaagd tot Augustus 1926, den tijd, waarop anders de Synode zou samenkomen.

Later is er wel gesproken over een „buitengewone“ Synode.

En daarover wordt nu in de bladen nog al gediscussieerd.

Wij zouden zeggen: laat men daarover niet twisten. In den grond van de zaak blijft het gelijk.

De kerk van Assen geve er den naam aan, die haar het beste lijkt.

— De Acta der Partikuliere Synode van Noord-Holland.

Binnen enkele dagen, zoo werd beloofd, zullen de Acta der Partikuliere Synode van Noord-Holland verschijnen en in den handel worden gebracht.

Daarin heeft men alle officiële gegevens, welke op de kwestie-Geelkerken betrekking hebben bijeen.

Dat is dan ook alles, wat de afgevaardigden voor de Generale Synode noodig hebben.

Het komt dan verder alleen maar op de afvaardiging naar de Synode aan.

We meenen echter te moeten waarschuwen tegen de illusie, als zou men op grond van die gegevens reeds tot een definitief oordeel in deze zaak kunnen komen.

Neen, het voorname werk zal op de Synode moeten worden verricht, als Dr. Geelkerken zich verantwoordt.

En wat dan verder het beloop zal zijn, laat zich moeilijk gissen.

Wordt de Synode door de verantwoording van Dr. Geelkerken bevredigd, dan is deze kwestie spoedig uit de wereld.

Maar is zij niet bevredigd, dan kan het heel goed zijn, dat de Synode wel een algemeene uitspraak doet en — Prof. Grosheide wees hierop reeds in „Noord-Hollandsch Kerkblad“ — advies geeft hoe verder in deze zaak te handelen, doch de behandeling overlaat aan de classis Amsterdam. Van de handeling der classis is dan via de Particuliere Synode weer appèl mogelijk op de Generale.

Wordt nu de tusschentijdsche Generale Synode niet ten spoedigste gehouden, dan zou het wel kunnen gebeuren, dat de procedure in tweeder instantie niet vóór Augustus gereed kwam en dat de Synode dus maatregelen zou moeten nemen om een verdaagde zitting te houden of dat er opnieuw een buitengewone Generale Synode zou moeten worden uitgeschreven.

Wij voorspellen niet, dat dit zóó zal gaan.

Wij attenderen alleen op de mogelijkheid.

Maar met die mogelijkheid mag toch wel ernstig gerekend.

Hoe vroeger echter de eerste Synode wordt gehouden, des te geringer wordt bedoelde mogelijkheid.

Laten de kerken toch goed overleggen, wat zij doen.

— Overschatten noch onderschatten.

Een paar inzenders zijn verstoord, omdat we schreven, dat de kwestie-Geelkerken in verschillende streken van ons land niet leeft.

Eén hunner verzekert, dat de onrust in het land algemeen is.

Hij driift de vriendelijkheid zelfs zoover, dat hij onderstelt, dat wij in deze niet „waar“ durven zijn.

Door velen, vooral in Amsterdam en omstreken, wordt op soortgelijke wijze de indruk, dien de kwestie-Geelkerken in het land maakt, sterk overdreven.

Het is hun niet al te kwalijk te nemen.

Zij leenen het oor aan sensationele geruchten en worden zoo de dupe van misleiding.

Daartegenover staan weer andere korrespondenten, vooral uit het Noorden, die niet begrijpen, waarom men in Amsterdam denkt, dat het belang van alle kerken in ons vaderland zijn gemeoid.

En de kerkelijke bladen uit die provincie spreken zich vaak in denzelfden geest uit.

Zoo schreef Dr. H. Bouma in „Friesch Kerkblad“:

Immers — en hiermede bedoel ik geene hatelijkheid — we zien in Dr. Geelkerken heelemaal niet een nationaal man tot op dit oogenblik. We erkennen in hem iemand met groote gaven, maar „aanhangers“ van hem, die men overal vermoedt, kennen we hier niet.

Dat is het, wat ons uit meer plaatsen geschreven wordt: aanhangers van Dr. Geelkerken kennen we hier niet.

Velen vinden het een zuiver Amsterdamsche zaak, meenen, dat zij door de classis Amsterdam moest zijn afgehandeld en dat door het samenroepen van een Generale Synode daarvoor niet heel het land in rep en roer behoeft te worden gebracht.

De kerkeraad van Oude Pekela sprak zelfs openlijk zijn verwondering uit in deze voege:

De kerkeraad der Geref. Kerk van Oude Pekela, zijn aandacht vestigend op het kerkelijk geding-De Geelkerken, dat binnenkort aan de Kerken, in Generale Synode vergaderd, ter behandeling zal worden aangeboden,

bijzonder acht gevende op het besluit, ter deze zake genomen door de classis Amsterdam (zie „Heraut“ van 18 Oct. j.l.), waarbij deze classis verklaart (sub 3), „dat ten gevolge van de feiten, dat Dr. J. G. Geelkerken in gebreke is gebleven de hem gestelde vragen behoorlijk te beantwoorden en eveneens in gebreke is gebleven voor de vergadering te verschijnen, toen hij daartoe geciteerd werd, de classis ten volle gerechtigd is hem krachtens het Onderteekingsformulier ipso facto van zijn dienst gesuspendeerd te verklaren, doch in het belang der Kerken het beter is te achten, hiertoe nog niet over te gaan“; spreekt zijn verwondering uit, dat de classis van haar recht in deze geen gebruik heeft gemaakt; en wel

te, omdat het kennelijk in de bedoeling van het Onderteekingsformulier ligt, dat een dienaar des Woords onverwijld van zijn dienst zal worden ontheven, wanneer het der classis duidelijk is geworden, dat hij, hetzij door woord of geschrift, metterdaad „gewichtige redenen van nadenken“ heeft gegeven, en niet „willig en bereid“ bevonden wordt, zich op uitnodiging der classis nader te verklaren; en

2e, omdat het uit den aard der zaak, in een dergelijk geval, altoos meer aanbeveling verdient, van bovengenoemd recht, zoodra het ontstaat, eerder wel, dan niet gebruik te maken, dewijl het niet in het belang der Kerken te achten is, dat een dienaar des Woords, die naar het oordeel der classis, daadwerkelijk reden tot nadenken heeft gegeven (gelijk hier inderdaad het geval schijnt te zijn, vgl. niet alleen de uitspraak der classis, maar ook die der Part. Synode van N. Holland, alsmede het advies der hoogerleeren der Theol. School en der Theol. Fac. der V. U.) het recht tot ongehinderde uitoefening van zijn dienst behoudt, gedurende den tijd, dat zijn zaak bij de kerkelijke vergaderingen nog aanhangig is.

Zoo redeneert men in sommige streken bijna algemeen.

Men oordeelt, dat de classis Amsterdam Dr. G. had behooren te suspendeeren.

Waarom de classis dat niet heeft gedaan, zal zij zelf wel verantwoorden, indien zij daartoe geroepen wordt.

Wel zien wij er een bewijs in, dat zij in deze zaak met de grootste omzichtigheid wilde te werk gaan.

Mag de kwestie-Geelkerken niet overschat, ze mag ook niet onderschat.

Als men de kerkelijke kaart van het land kent, zal men zich voor beide uitersten wachten.

Deze kwestie beperkt zich niet tot een plaatselijke kerk of een provincie.

Daarboven raakt zij door haar karakter onze kerken in het gemeen.

Of zij in een bepaalde kerk leeft of niet, elke kerk heeft er belang bij, dat men hierin tot klaarheid komt.

En het is uiterst gewenscht, dat de Generale Synode een algemeene verklaring aflegge, waardoor de kansen, dat zulke kwesties oprijzen, tot een minimum worden gereduceerd.

Hierop komen we nog wel terug.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Geestelijke verlatingen.

Onze lezer J. te E. schrijft me:

„Mag ik U een nadere verklaring vragen van hetgeen U geschreven hebt in Nr. 2 van den loopenden Jaargang? U hebt het daar over Geestelijke Verlatingen, en U maakt daar onderscheid tusschen verlatingen om onzer zonden wil, en om ons te beproeven in ons geloof. Mag ik nu over de laatstgenoemde soort U een vraag stellen?“

Bij een beproeving van ons geloof vertoont de geestelijke verlaten een ander beeld, dan wanneer de Heere om onzer zonden wille Zijn Aangezicht verbergt. Dan is er een goede consciëntie, en vrijmoedigheid tot God in Christus, en een hopen en betrouwen op Zijn beloften. U noemt hierbij Job als voorbeeld, die, temidden van zijn verlaten, kon zeggen: Ik weet, dat mijn Verlosser leeft! U noemt die geestelijke verlaten een verberging van Gods Aangezicht in gemis van Zijn gemeenschap, van vrede en van blijdschap in Hem, maar hoe kan iemand, die dat alles mist, evenwel God Zijn Verlosser noemen? Wie den Heere zóó kan en mag noemen, heeft toch gemeenschap met God, vrede des harten, en blijdschap in den Heere? Of doelt U op een gevoelige genieting der gemeenschap met God, van den vrede en de blijdschap des harten? Ik geloof, dat men niet zoo streng in de zaken des geestelijken levens mag scheiding maken tusschen verstand, wil en gevoel, maar er zijn dan toch geloovigen, die bijna al-

mer een ge-
gen des ge-
wel het ge-
anders zoude
en blijdschap
bij dezelken
gevoelsmense
op het leven
niet, dan ke-
geloofsleven,
meer aangena-
U het heeft
beproeving d-
Als vrager
gang, nog ee-
duidelijk wor-
dacht aan wa-
bedoeld kan-
der gemeen-
instantie op
gezicht.

Wat hem
het woord
school. Verla-
een gevolg, n-
maar enkel a-
zichte van H-
zijn. Verla t-
maar altoos a-
van onzen Go-
bergen van de
een zich doof,
zijn (Ps. 83: 3).

Wat betreft
jectieve verlat-
kind nie op t-
ik hem naar c-
de, en die ove-
beeld van Joh-
reeds alles. V-
noot volstrekt-
hart van Gods
strekten zin v-
94: 14, Jes. 4-
geichts, waak-
geloof voor o-
den Jabbok, e-
beelden daarv-

En het woo-
onder nlieden
zins knechten
delt en geen l-
des Heeren en
Heere, bij vei-
trouwen zijns

Hoe dit mo-
woord en voor
Heeren woort
Niam (Jes. 50
Ps. 42, 77: 6)

Dat deze ge-
man van de ge-
en blijdschap
planten als ik
alleen aan 't

Ps. 42 — bew-

Men vergeet
loofs allerlei s-
leen een blij zi-
het liefdeshart
het gemis zijn
nabijheid, een
zijn toezegging
ling zijner belo-

En dit alle
Maar, zooals d-
van gevoelsaan-
Ze verschilt al
en wisselt zelfs
hier bestid is
V.

Nog belang-
dan die van
Wilhelm W
Geboren in
jarigen leeftijd
als Fechner
loog, doch n-
wijsbegeerte i-
in 1875 opvol-
hoogleeraar i-
In 1879 sti-
logisch lal
zoo vele labe-
zouden worde

In de neger-
loppunt van:
naar Leipzi-
te men de opl-
het mensche-
belang inboeze
In 1920 stierf
gaan; en met
het geweldig
laboratorium v
Leipzi
schouwing kor-
laten zulks v-

9. Zie „De Re-